

Votre Programme Matmidim – CHIOUR BETH
Parashat H'ayé Sarah – du 8 au 12 Novembre 2020

ת"סד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Arévout

Cette semaine, le sujet d'étude porte sur **Arévout**. Il traduit dans les dinim la notion de garant dans les Mitsvoth entre les Bnei Israël. Il se rapproche de Choméa Kéoné, mais en permettant de rendre quitte son prochain d'une Mitsva même lorsque celui qui la prononce est déjà lui-même acquitté, comme le Kidoush ou le Chofar.

Nous étudierons tout d'abord la source de ce Din.

Puis nous analyserons les différents cas où quelqu'un n'est pas concerné par la Mitsva (par exemple un enfant qui devrait rendre quitte son père de Birkat Hamazon).

Et enfin, nous nous pencherons sur le cas des Birkot Hanéhénin (bénédictions de consommation) dans Arevout.

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יאָרע דְבַר תְּקֵלָה עַל יְדֵי, וְלֹא אֶכְשַׁל בְּדַבַּר הַלְכָה, וְיִשְׁמְחוּ בִי חֲבֵרֵי, שְׁלֹא אִמְרַ עַל טִמְא טְהוֹר וְלֹא עַל טְהוֹר טִמְא, וְלֹא עַל מַתָּר אָסוּר וְלֹא עַל אָסוּר מַתָּר, וְלֹא יִכְשְׁלוּ חֲבֵרֵי בְּדַבַּר הַלְכָה וְאִשְׁמַח בְּהֵם. כִּי יֵי יִתֵּן חֲכֵמָה מִפִּי דְעַת וְתִבְוֵנָה. גַּל עֵינֵי וְאִבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ.

Tephila après le Limoud

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁשִׁמְתָּ חֲלֻקֵי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ. וְלֹא שִׁמְתָּ חֲלֻקֵי מִיּוֹשְׁבֵי קְרִיבוֹת. שְׂאֲנִי מִשְׁכִּימִים וְהֵם מִשְׁכִּימִים. אֲנִי מִשְׁכִּימִים לְדַבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מִשְׁכִּימִים לְדַבְרֵי בְטָלִים. אֲנִי עֹמֵל וְהֵם עֹמֵלִים. אֲנִי עֹמֵל וְמִקְבֵּל שְׂכָר וְהֵם עֹמֵלִים וְאִינָם מִקְבָּלִים שְׂכָר. אֲנִי רֹץ וְהֵם רְצִים. אֲנִי רֹץ לְחַיִּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רְצִים לְבָאָר שְׁחִת. שְׁנֶאֱמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תוֹרְדָם לְבָאָר שְׁחִת. אֲנִשִּׁי דְמִים וְמִרְמָה לֹא יִחְצוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֲבִטְחָ בְּךָ.

Programme du Dimanche

---

1. La source de Arévout

La source de Arévout se trouve dans la Guemarra de Roch Hachana 29a (fin de la Mishna et Guemarra). Celle-ci n'indique pas sur quel passouk elle s'appuie, mais dans Sanhedrin et le Rabenou Yona deux versets différents sont proposés. De sorte qu'il est en général admis que le din de Arévout est MiHatorah.

סוף משנה ראש השנה כט. ובגמ' שם בסוף העמוד תני אהבה בריה דר' זירא וכו'

ראוהו בית דין פרק שלישי ראש השנה כט.

ומשמיע: **מתני'** ויהיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וגו' וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה אלא לומר לך כל זמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתגברים ואם לאו היו נופלים כיוצא בדבר אתה אומר ²עשה לך שרף ושם אותו על גס והיה כל הנשוק וראה אותו וחי וכי נחש ממית או נחש מחיה אלא בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתרפאין ואם לאו היו נימוקים ³חרש שוטה וקטן אין מוציאין את הרבים ידי חובתן יזה הכלל ⁴כל שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא את הרבים ידי חובתן: **גמ'** ת"ר ⁵הכל חיובין בתקיעת

[...]

תניא גמי הכי ⁶מי שחציו עבד וחציו בן חורין אף לעצמו אינו מוציא תני אהבה בריה דר' זירא יכל הברכות כולן אע"פ שיצא מוציא ⁷חזין מברכת הלחם וברכת היין שאם לא יצא מוציא ואם יצא אינו מוציא בעי ⁸רבא

רש"י:

אע"פ שילא מוליא. שהרי כל ישראל
ערבין זה בזה למנות: חוץ מזרכס
הלחם והיין. ושאר זרכת פירות
ורחני שאינן חובה אלא שאסור
ליהנות מן העולם הזה בלא זרכה
ובזו אין כאן ערבות שאינו חובה על
האדם לא ליתחני ולא ליצריך:

גמ' סנהדרין כז:

בידיהן ולא והכתיב 'וכשלו איש באחיו'
י'איש בעון אחיו מלמד שכולן ערבים זה
בזה התם שהיה בידם למחות ולא מיחו

שערי תשובה ש"ג אות עב:

הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא (ויקרא יט, ז). הוזהרנו בזה שלא נשא חטא בחטא חברינו
בהמנענו מהוכיח אותם. ואם איש אחד יחטא, בהגלות נגלות חטאו, כל העדה יענשו עליו אם לא יוכיחוהו
בשבת מוסרם. וכן כתוב (יהושע כב, כ): הלוא עכן בן זרח מעל מעל בחרם ועל כל עדת ישראל היה קצף
והוא איש אחד לא גוע בעונו. ונאמר (דברים כט, כח): והנגלות לנו ולבנינו עד עולם. ואפילו אומות העולם
אמרו (יונה א, ז): ונדעה בשלמי הרעה הזאת, אף כי ישראל שהם ערבים זה בזה

Les mots du jour à apprendre :

Sourd	חָרָשׁ
Petit (enfant)	קָטָן
Règle (principe)	קָלָל

Programme du Lundi

Dans les Richonim on retrouve deux possibilités de comprendre le Din de Arévout. Est-ce qu'il fait en sorte que je suis obligé de m'inquiéter de la Mitsva de l'autre et en prendre la responsabilité, mais sans devenir moi-même H'ayav de la Mitsva, ou bien cela va jusque ce niveau ou c'est comme si je deviens Hayav ? (Nous trouverons une Nafka Mina, incidence de Halah'a, plus loin dans le Tslah' dans son commentaire sur Brah'ot). Voir les paroles du Roch, du Ran et du Ritva puis le Mishna Broua.

רא"ש מסכת ברכות פרק ג סי' יג

[...] שערב הוא בעבורם ועליו הוא (ת) להציל מן העון ולפטור אותן מן המצות

הר"ן על הרי"ף מסכת ראש השנה דף ח עמוד א

שהרי כל ישראל ערבים זה לזה במצות וכיון שלא יצא חברו כמי שלא יצא הוא דמי

חידושי הריטב"א מסכת ראש השנה דף כט עמוד א

תני אהבה בריה דר' זירא וכו'. פי' כל ברכות המצות אע"פ שיצא מוציא שאע"פ שהמצות מוטלות על כל אחד הרי כל ישראל ערבים זה לזה וכולם כגוף אחד וכערב הפורע חוב חברו, ובכלל זה גם ברכות דק"ש ששליח ציבור מוציא ידי חובה מהם אפילו את הבקי ובלבד בצבור כדמוכח בפרק מי שמתו, אבל בק"ש ותפלה אינו מוציא את הבקי כדאמר טעמא בירושלמי (ברכות פ"ג ה"ג) בדין הוא שיהא כל אחד ואחד משנן בפיו ושיהא כל אחד מבקש רחמים על עצמו, וכן בכל ברכות של שבח אע"פ שיצא מוציא

2. Une personne qui n'est pas concernée par la Mitsva - בר חייבא

גמרא ברכות כ:

רש"י

מי שמתו פרק שלישי ברכות

כ:

שבתורה: נשים זכרים המזון דאורייתא. דכתיב ואכלת ושבעת (דברים ח) והיה ליה מלכות עשה שאין הזמן גרמא: או דרבנן. דכתיב על הארץ הטובה אשר נתן לך (שם) והארץ לא נתנה לנקבות להתחלק. ואי משום צנות ללפחד חלק אציהם הם דנטלו שהיה מיוצאי מצרים: בן. קטן: מצד. זכר. זכר. המזון לאציו אס אין אציו יודע לברך: שיעורא דרבנן. כגון זית לר"מ וכביצה לרבי יהודה. דמדאורייתא ואכלת ושבעת וזכרת כתיב. אבל צשיעור כי האי לא מחייב אלא מדרבנן והלכך אתי קטן דרבנן ומפיק גדול: עד כוים עד כביצה.

לרבא נשים זכרים המזון דאורייתא או דרבנן למאי נפקא מינה לאפוקי רבים ידי חובתן אי אמרת (בשלמא) דאורייתא אתי דאורייתא ומפיק דאורייתא (אלא אי) אמרת דרבנן הוי שאינו מחוייב בדבר ויכול שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא את הרבים ידי חובתן מאי ת"ש באמת אמרו ב"בן מברך לאביו ועבד מברך לרבו ואשה מברכת לבעלה אבל אמרו חכמים תבא מארה לאדם שאשתו ובניו מברכין לו אי אמרת בשלמא דאורייתא אתי דאורייתא ומפיק דאורייתא אלא אי אמרת דרבנן אתי דרבנן ומפיק דאורייתא ולטעמיה קטן בר חייבא הוא אלא הכא במאי עסקינן כגון שאכל שיעורא דרבנן דאתי רבנן ומפיק דרבנן: דרש רב

רש"י

שלשה שאכלו פרק שביעי ברכות מח. מח.

ינאי מלכא. ממלכי בית חשמונאי היה והרג חכמי ישראל שזאו לפסלו מן הכהונה במסכת קידושין (דף סו.) : סלסלה ותרוממך. סיפיה דקרא תכדך כי תחזקנה: סיכי אכריך. ולא נהניתי אומר נכרך שאכל ינאי וחזיריו משלו בתמיה: שמעון בן שטח דעצה. שזיך להוילאס ידי חובתם בשביל כוס אחד ששתה: לגרמיה הוא דעצה. אין אדם מודה לו: עד שיאכל כוים דגן. ומכי אכל כוים דגן מיהא מפיק אף על גב דכוים דגן שיעורא דרבנן הוא כדאמר בפרק מי שמתו (לעיל דף כ:) מיהו כיון דמייחייב מדרבנן מחוייב בדבר קרינן ביה ומוילא רביס ידי חובתן. וא"ת בקטן שהגיע לחינוך הא לא אמר הכי ההוא אפי' מדרבנן לא מייחייב דעליה דאזויה הוא דרמי לחנוכיה. ובעל ה"ג פסק דוקא דאכלו אינהו כוים או כביה דכוומיה אבל אכלו ושבעו לא מפיק ואי אפשר להעמידה דהא ינאי וחזיריו אכלו ושבעו ואפקינהו שמעון בן שטח ואע"ג דלגרמיה הוא דעבד טעמא משום דלא אכל כוים דגן הא אכל כוים דגן הכי נמי: ובשבת

סבר דירובא דמינכר בעינן. ינאי מלכא ומלכתא כריכו ריפתא בהדי הדדי ומדקמל להו לרבנן לא הוה ליה איניש לברוכי להו אמר לה לדביתהו מאן יהיב לן גברא דמברך לן אמרה ליה אשתבע לי דאי מייתינא לך גברא דלא מצערת ליה אשתבע לה אייתיתיה לשמעון בן שטח אחוה אותביה בין ידיה לדידה אמר ליה חזית כמה יקרא עבדינא לך אמר ליה לאו את קא מוקרת לי אלא אורייתא היא דמוקרא לי דכתיב יסלסלה ותרוממך תכבדך כי תחבקנה אמר לה קא חזית דלא מקבל מרות יהבו ליה כסא לברוכי אמר היכי אברוך ברוך שאכל ינאי וחזיריו משלו שתייה להווא כסא יהבו ליה כסא אחרנא וברוך א"ר אבא בריה דרבי חייא בר אבא (א"ר יוחנן) שמעון בן שטח דעבד לגרמיה הוא דעבד דהכי אמר ר' חייא בר אבא אר"י לעולם אינו מוציא את הרבים ידי חובתן עד שיאכל כוים דגן מיתבי רשב"ג אומר עלה והסיב עמהם אפילו לא טבל עמהם אלא בציר ולא אכל עמהם אלא גרוגרת אחת מצטרף אצטרופי מצטרף אבל ולהוציא את הרבים ידי חובתן עד שיאכל כוים דגן איתמר נמי אמר רב חנא בר יהודה משמיה דרבא אפי' לא טבל עמהם אלא בציר ולא אכל עמהם אלא גרוגרת אחת מצטרף ולהוציא את הרבים ידי חובתן אינו מוציא עד שיאכל כוים דגן אמר רב חנא בר יהודה משמיה דרבא הלכתא אבל עלה ירק ושתה כוס של יין מצטרף להוציא אינו מוציא עד שיאכל כוים דגן

Etudier la réponse de Rachi sur le Katan et définir sa Chita dans Arevout.

Les mots du jour à apprendre :

Bien que	אע"פ = אף על פי
Sauf En dehors	חוץ
Garant	ערב

Programme du Mardi

Enumérer les contradictions de Tosfot et du Guilyon Hachass sur Rachi vu la veille.

גליון הש"ס : ק"ל הא אמרי' שם דאם נשים בברכת המזון דרבנן אין יכולות להוציא לאחרים

תוספות שם

עד שיאכל כזית דגן - משמע שאם אכל כזית דגן שיכול להוציא אף אחרים שאכלו על השובע ותימה והרי כזית אינו חייב אלא מדרבנן והיכי אתי דרבנן ופטר דאורייתא דהא אמרינן בפרק מי שמתו (ד' כ:) תבא מארה למי שאשתו ובניו מברכים לו ולא מצי לאוקומי [הא] דשרו לקטן שיכול להוציא אביו אלא בדאכל אביו כזית דאתי קטן דרבנן שהגיע לחינוך ופטר אביו שאינו חייב אלא מדרבנן הא אם אכל אביו כדי שביעה אינו יכול לפטרו ופרש"י דמחויב דרבנן מחויב קרינן ביה אבל קטן שהגיע לחינוך לא מיקרי מחויב דרבנן דאביו חייב לחנכו אבל עליו אין שום חיוב וקשה לפירושו מכל מקום כיון שאינו מן התורה אינו מוציא אחרים שמחויבים ועוד דוחק לומר בקטן שהגיע לחינוך קרי אינו מחויב מדרבנן דאם אינו מחויב אפילו מדרבנן אם כן אינו פוטר את אביו ובה"ג פירש דאחד שאכל כזית אינו יכול להוציא אחרים שאכלו כדי שביעה דלא אתי דרבנן ופטר דאורייתא אבל כשלא אכלו גם האחרים רק כזית פוטר אותם ולא היא דהא סמכינן אעובדא דינאי וחבריו והם אכלו כדי שביעה ואפילו הכי קא חזינן דקא פטר להו שמעון בן שטח אלא נראה לחלק דקטן שאינו בר חיוב כלל דאורייתא אפילו אכל כדי שביעה הלכך אינו מחויב בדבר קרינן ביה ולכך לא מפיק ליה אי אכל שיעורא דאורייתא אבל גדול שהוא בר חיובא מן התורה כי אכיל כדי שביעה מחויב בדבר קרינן ביה אפילו לא אכל כלל כדאמרי' בראש השנה (פ"ג ד' כט.) כל הברכות אף על פי שיצא מוציא חוץ מברכת הלחם וברכת היין והיינו טעמא דכל ישראל ערבין זה בזה והוא הדין בברכת המזון אף ע"פ שיצא מוציא דפרישית וכזית דגן אינו צריך אלא שיוכל לומר שאכלנו משלו.

Enumérer les trois propositions de réponses sur Katan écrites dans ces Richonim, ainsi que les contradictions.

Quelles sont les réponses apportées pour la nécessité de manger Kazaït Dagan. Voir pour cela aussi le Roch ramené ci-après et le Ritva dans Roch Hachana ramené plus loin.

Les mots du jour à apprendre :

Interdit	אָסוּר
Profiter	לְהִנּוּת
De la Torah	דְּאוּרֵיתָא

Programme du Mercredi

Etudier la réponse du Roch. Il y a une discussion entre le Tslah' (qui est aussi le Dagoul Mervava) et Rabi Akiva Eigner. Cette discussion repose apparemment sur un désaccord de fond dans Arévout. Définir chaque Chita.

רא"ש מסכת ברכות פרק ג סי' יג

אלא הכא במאי עסקינן דאכל שיעורא דרבנן ואתי דרבנן ומפיק דרבנן ולא אפשיטא הבעיא הלכך נשים אינן מוציאות את אחרים ידי חובתן. וא"ת מ"ש מהא דאמר ר' לקמן בפרק שלשה שאכלו (דף מח א) להוציא את אחרים ידי חובתן עד שיאכל כזית דגן ובשיעור כזית אינו חייב אלא מדרבנן ואפילו הכי מוציא אחרים שאכלו כדי שביעה וחייבין מן התורה. ואם כן באשה נמי אע"פ שאינה חייבת אלא מדרבנן תוציא אחרים שחייבין מן התורה. י"ל דלא דמי דאיש אע"ג שלא אכל כלום דין הוא שיפטור את אחרים דכל ישראל ערבים זה בזה אלא מדרבנן אמרו שלא יברכו ברכת הנהנין בלא הנהגה לפיכך כשאכל כזית אע"פ שאינו נתחייב אלא מדרבנן מוציא את אחרים שאכלו כדי שביעה. שערב הוא בעבורם ועליו הוא (ת) להצילן מן העון ולפטור אותן מן המצות אבל אשה אינה בכלל הערבות לכך אינה מוציאה אלא מי שחייבו מדרבנן

דגול מרבבה אורח חיים סימן רעאדגול מרבבה אורח חיים סימן רעא, ס"ב, במג"א סק"ב

[...] ואמנם מה שאני מסתפק, אפילו באיש המקדש ומוציא אשתו ובני ביתו, אם הנשים לא התפללו ערבית והאיש כבר התפלל ערבית, ואם כן האיש אינו מחויב מן התורה, והנשים שלא התפללו חייבות מן התורה, אם יוציאו בשמיעתן מן האיש. ואף שכל הברכות אף שיצא מוציא, כמו שכתוב במסכת ראש השנה דף כ"ט ע"א, היינו מטעם ערבות, שכל ישראל ערבים זה בזה כמו שכתב רש"י שם [ד"ה אע"פ], והרי כתב הרא"ש במסכת ברכות בפרק ג' דף כ' ע"ב [סוף סימן יג] שהאשה אינה בכלל ערבות לכך אינה מוציאה אלא מי שחייבו מדרבנן, ע"ש. ואני מסתפק, אם האשה אינה בכלל ערבות דהיינו שהיא אינה עריבה בעד אחרים, אבל האנשים שקיבלו ערבות בהר גריזים והר עיבל נתערבו גם בעד הנשים, וא"כ שפיר מוציא האיש את האשה אף שכבר יצא, או דלמא כשם שהנשים לא נכנסו בכלל ערבות כך לא קיבלו האנשים ערבות בשביל נשים. ועיין ביבמות דף מ"ז ע"ב בתוספות ד"ה קשים גרים, וצ"ע

שו"ת רבי עקיבא איגר מהדורא קמא סימן ז (וכן עיין גליון שו"ע סי' רעא במג"א שם)

[...] ראיתי עוד להגאון דגול מרבבה בסי' הנ"ל דיצא לדון בדבר חדש, דאיש שכבר התפלל א"י להוציא לאשה דלא התפללה, דהוא מחוייב דרבנן ולא מפיק לה מחיובא דאורייתא, דהא דיצא מוציא הוא מטעם ערבות, ונשים אינן בכלל ערבות כמ"ש הרא"ש ברכות, אלא דמסתפק דאפשר דערבות דאנשים גם על הנשים, רק נשים דעצמן אינן ערבים, ע"ש, ולדבריו אשה שיצאה ידי קידוש אינה יכולה להוציא לאחרות שלא יצא ולא נראה כן דאין חילוק כלל בין איש לאשה לענין ערבות, ולא מצינו בשום דוכתא דבאשה לא יהיה הדין דאם יצאה מוציא, והרי גבי ינאי מלכא ומלכתא דכריכו רפתא משמע דאם היה שמעון בן שטח אוכל כזית היה מוציא אותה, והא אם נשים מחוייבות בבהמ"ז מדאורייתא מה מהני שאכל כזית, הא הוא חיובא דרבנן והיא חיובא דאורייתא, ואתינן עלה רק מדין יצא מוציא, הרי דגם לגבי אשה אמרינן יצא מוציא, ודוחק לומר דהיא לא אכלה כדי שביעה זולת שנאמר כפי הצד דאיש ערב על אשה, וא"כ נפשט על כל פנים ספיקתו בזה הפרט.

אלא נראה לענ"ד דכוונת הרא"ש לחלק בין יצא מוציא ובין אינו מחוייב במצוה זו בעצמותו, דערבות רק במי שמחוייב ג"כ במצוה זו, מש"ה אף שהוא כבר יצא לעצמו מוציא לאחרים, אבל במצוה שאינו בר חיובא כלל, דהיינו לפי הצד דנשים אינן חייבות בבהמ"ז מדאורייתא אינם ערבים על מצוה דבהמ"ז, אבל במצוה דנשים חייבות גם המה בכלל ערבות, ושייך בהו ג"כ דינא דיצא מוציא

ונראה לי ראייה ברורה לזה דאם נפרש כוונת הרא"ש כפשוטו, דטעמא דאשה אינה מוציאה היכא שאינה מחוייבת בדבר אף דהדין אם יצא מוציא, היינו משום דאין ערבות בנשים, יקשה הא מבואר במגילה (דף י"ט ע"ב) דחרש המדבר ואינו שומע למ"ד דאם לא השמיע לאזניו לא יצא א"י להוציא אחרים במגילה דהוא מקרי אינו מחוייב בדבר כיון דא"י להשמיע לאזניו, והכי קי"ל גבי תקיעת שופר דחרש המדבר ואינו שומע א"י להוציא אחרים (בש"ע סימן תקפ"ט) והיינו ג"כ כיון דהוא אינו מחוייב בתקיעת שופר, ובזה יקשה דמ"ש מדין יצא מוציא דבזה ליתא לתירוצא דהרא"ש, דהא מיירי באנשים, אע"כ כדברינן דאין הפרש בין אנשים לנשים, אלא דהעיקר דבמצוה שאינו בר חיובא כלל, אין במצוה זו דין ערבות כלל

Concernant sa preuve avec Rabbi Chimon Ben Chetah', le Tslah' lui-même l'a déjà traitée dans un autre endroit :

צל"ח מסכת ברכות דף כ עמוד ב

[...] ואולי כיון שעכ"פ אכלו ינאי וחבריו כדי שביעה ונתחייבו מן התורה, ושמעון בן שטח הוא ערב, דכל ישראל ערבים זה בזה, שוב נקרא שמעון בן שטח ג"כ מחוייב מן התורה ומוציא את הנשים אף שאינו ערב בעדם, דאתי דאורייתא ומפיק דאורייתא.

Comment comprenez-vous sa réponse ? Doit-il penser que la Arévout implique que je suis devenu moi-même H'ayav de la Mitsva ? Ce qui implique une compréhension sur ce sujet de Rabi Akiva Eiguer ...

Enfin, d'après lui, le Din de Choméa Kéoné repose-il sur Arévout ?

Les mots du jour à apprendre :

Des Rabanim	דַּרְבָּנִין
Ça va bien	בְּשָׁלֵמָא
Seulement	אַלָּא

Programme du Jeudi

Etudier l'avis du Peri Meguadim à travers la question posée par le Peri H'adach sur quelqu'un qui a sauté un jour dans le compte du Omer, s'il peut être Chaliah' Tsibur et rendre quitte les autres de la Berah'a grâce à Arévout, et ainsi « gagner » la Brah'a. Comment penchent-ils à propos de la discussion entre le Tslah' et Rabbi A. Eiguer ?

פרי מגדים אורח חיים משבצות זהב סימן תפט

הפרי חדש סעיף ח' הביא שאלה מי ששכח יום אחד לספור אי רשאי להיות שליח ציבור ולספור בברכה להוציא אחרים ויוצא גם הוא, העלה דאין יכול, דאין מחויב בדבר, וראיה ממגילה [ירושלמי מגילה פ"ב הלכה א] בן עיר אין מוציא בן כרך, וכן כתב בסימן תרפ"ח [אות א] וסימן תרפ"ט [סוף אות ב], יע"ש. אבל ישמע הברכה מאחר ויכוין לצאת בברכתו, יע"ש. והנה הא וודאי אע"ג דבר מצות הוא כל שאין מחויב באותה מצוה אין מוציא אחרים ידי חובתם, ולא תימא מטעם ערבות מוציא ודווקא חרש שוטה וקטן לא שייך גבייהו ערבות, דהא בסימן תקפ"ט סעיף ב' חרש המדבר ואין שומע אע"ג דבר מצות הוא אין מוציא אחרים בשופר ידי חובתם, עיין ב"י שם [ד"ה אדם], ועיין ראש השנה כ"ט א'. ועיין ברא"ש ברכות כ' ב' [פ"ג סימן יג] הקשה אי נשים ברכת המזון דרבנן אין מוציאה אנשים ידי חובתם, ומאי שנא מאכל כזית דמוציא אחרים, ותירץ התם מטעם ערבות, ואשה לאו בכלל ערבות. ותיפוק ליה דאי נמי אשה בכלל ערבות אין מחויבת ברכת המזון מן התורה לא שייך גבה ערבות, וי"ל דהכי נמי קאמר, דלא שייך גבה ערבות דאין מחויבת במצוה זו. ואין הכי נמי נשים בקידוש היום דין תורה מוציאה אנשים בקידוש, דשייכים ערבות, ופרשת נצבים [דברים כט, ב] עיין רש"י שם [כט, כח], וא"כ הוא הדין איש לאשה אף על פי שיצא מוציא, דישנן בכלל ערבות. ועיין מה שכתבתי בסימן רע"א סעיף ב' [אשל אברהם אות א - ב] וסימן רע"ג [משבצות זהב אות ד], ובשאר דוכתי כתבנו מזה, ובפתיחה כוללת [ח"ב אות טז]. גם גדול לקטן בר חינוך י"ל אם יצא אין מוציאם, דלא שייך ערבות, ושאינו קידוש וברכת המזון דתקינן רבנן להוציא בניו ובני ביתו אף על פי שיצא, דסמוכים עליו, או מחויב מקרי דעליו לחנכם, ואין הכי נמי אשה כהאי גוונא דאין מחויבת לחנך בנה, עיין סימן שמ"ג מ"א [ס"ק] א'.

ומיהו י"ל דלא דמי לבן עיר שאין מוציא לבן כרך, שאין מחויב מקרי, מה שאין כן זה מחויב הוה אלא שלא ספר ליל אחד, מכל מקום מחויב מקרי במצוה הוה [...].

3. Les Brah'ot Hanéhénin dans Arévout

Revoir Rachi du début de la Souguia :

רש"י :

אע"פ שילא מוליא. שהרי כל ישראל
ערבין זה בזה למנות: חוץ מברכה
הלחם והיין. ושאר ברכות פירות
ורחיני שאינן חובה אלא שאסור
ליהנות מן העולם הזה בלא ברכה
ובזו אין כאן ערבות שאינו חובה על
האדם לא ליתחני ולא ליצריך:

חידושי הריטב"א מסכת ראש השנה דף כט עמוד א

חוץ מברכת הלחם כו'. לפי שהם ברכות רשות וכן בכל ברכות הנהנין, וכיון דלא הוי חובה אין כל ישראל ערבין זה לזה כדי להוציא, ואם לא יצא מוציא ואם יצא אינו מוציא

[...]

ובודאי דבברכת המזון כיון שכבר אכל כברכת חובה היא ובדין הוא דאע"פ שיצא מוציא, אלא דרבנן בעו שיוציא [לעצמו] דלא ליחלף בברכת הנהנין שהיא רשות, ומשום הכי סגי ליה שיאכל כזית דגן, ואע"ג דהוי שיעורא דרבנן מפיק למי שאכל ושבע דמיחייב בברכת המזון מדאורייתא משא"כ בעלמא דלא אתי דרבנן ומפיק דאורייתא, אלא דטעמא דהכא כדכתיבנא דמדינא אפילו לא אכל כלל מוציא ורבנן הוא דבעו שיאכל כזית דגן, וכן פירשו בתוס.

Le Peri Méguadim compare avec la Brah'a de Tsitsit qui n'est une obligation que si l'on porte un habit à quatre coins. Mais il n'éplique pas le sujet.

פרי מגדים אורח חיים אשל אברהם סימן ח

עין מ"א. הביא הגהות אשר"י סוף פרק ג' בראש השנה כ"ט א' דציצית יכול אחר לברך [..].

ומה שכתב המ"א בהגהות אשר"י ציצית, אע"ג דגמרא ערוכה היא ראש השנה כ"ט א', תני רב אהבה בריה דרב זירא כל הברכות כולן אעפ"י שיצא מוציא חוץ מנהנין, וכן פסק הר"מ ז"ל פרק א' מהלכות ברכות הלכה י' והטור או"ח [סימן] תרצ"ב במגילה, מ"מ הא כתב רש"י שם [ד"ה חוץ] דנהנין לית ערבות, לא לתהני ולא ליברין, והעתיקו המ"א [סימן] קס"ז [ס"ק] מ'. וא"כ ציצית י"ל דאין חוב ללבוש בגד ארבע כנפות עם ציצית, הוה אמינא דאין זה ערבות קמ"ל מהגהות אשר"י. ולכן נקיט המ"א ציצית ושם בהגהות אשרי נקיט תפילין ג"כ, אלא כדכתיבנא.

כ"ט: ראוהו בית דין פרק שלישי ראש השנה

ברכת הלחם. דמנא וברכת היין דקידוש מצעיא ליה דוקא מהו כיון דללא הגאון הן:

הדרן עלך ראוהו בית דין

אבל לא במדינתא לא צירושלים ולא בגבוליס כדפירש בקונטרס והא דקתני כל עיר שרואה ושומעת תוקעין בה היינו לאחרי חורבן שתיקן רבן יוחנן בן זכאי וא"ת ומ"ש מלולב שהיה ניטל אפילו בגבולין בזמן שזהמ"ק קיים כדמשמע בלולב (הגזול) [וערבה] (סוכה ד' מג. ושם) שהיו מוליכין ללולבין לזהכ"ג וי"ל דשאני לולב שאינו אלא טלעול בעלמא הואיל

בעי רבא

ברכת הלחם של מצה וברכת היין של קידוש היום מהו כיון דחובה הוא מפיק או דלמא ברכה לאו חובה היא ת"ש "דאמר רב אשי כי הוינן בי רב פפי הוה מקדש לן וכי הוה אתי אריסיה מדברא הוה מקדש להו" ת"ר ב' לא יפרוס אדם פרוסה לאורחין אלא אם כן אוכל עמהם אבל פורס הוא לבניו ולבני ביתו כדי

זרכס הלחם. של אכילת מנא שמזכרין ז' (לפני) המוציא: וזרכס היין. שמזכרין לפני קידוש: מהו. על אכילת מנא ומקדש ישראל לא תיבעי לך דחובה וינהו ומפיק אלא זרכס המוציא וברכת היין מייבעיא לן שאין צאות אלא לפי שהמזכר כריך שיטעום ואי אפשר ליהנות בלא זרכס אי נמי לא טעים איהו אי אפשר דלא יהיב ליה לחד מינייהו למטעם ובעי זרכס מאי: כיון דחובה היא. אכילת מנא חובה עליו וכן קידוש היום חובה עליו ואי אפשר שלא בהנאה והנאה אי אפשר בלא זרכס נמצאת המנא תלויה בזרכס הנאה ומפיק: או דלמא. זרכס ההנאה לאו חובה למנא אחיא שאף בכל ההנאות היא נוהגת: לא

Comprendre le Gueder de Rachi dans les Brah'ot Hanéhénin de Mitsva, puis celui d'après le Ritva.

חידושי הריטב"א מסכת ראש השנה דף כט עמוד א

בעי רחבה וכו'. פירוש בכל חדא איכא תרתי ברכות חדא ברכות מצוה וחדא ברכות נהנין, דבמצה איכא ברכת המצוה לאכול מצה ובדידה ודאי מוציא לאחרים אע"פ שאינו מוציא לעצמו, וכן ברכת קידוש, אבל ברכת המוציא שבמצה ובורא פרי הגפן שבקידוש שהן נהנין ובעלמא אם יצא אינו מוציא, מיבעיא לן הכא בהני מהו, מי דיינין להו כדעבדין בעלמא ואם יצא אינו מוציא דהא ברכה גופה בעלמא לאו חובה היא, או דילמא כיון דהשתא חובה היא דלא סגי דלא אכיל מצה ולא מקדש וכל דמקדש אי אכיל לא סגי דלא לברוך ונעשית כל אחת מהן כברכת המצות שהיא עמה שהיא חובה, ופשטינן שאע"פ שיצא מוציא ואין צריך לטעום כלל, ונקט ברכת הלחם של מצה דומיא דברכת יין של קדוש ששני הברכות על דבר אחד, ולהכי אמרינן דנגררת ברכת הנהנין אחר ברכת חובה להיות כמוה

הלכות ברכות לריטב"א פרק ה

ה. בורא פרי הגפן או המוציא של קידוש או בורא פרי הגפן של הבדלה וכן המוציא של אכילת מצה אע"פ שיצא מוציא שהרי אכילה ושתייה זו חובה.

Les mots du jour à apprendre :

Ainsi	הַכִּי
Il s'oppose (en ramenant une parole des Sages)	מִיִּתִּיבִי
A jamais En réalité	לְעוֹלָם

Bon Limoud sur Matmidim !